ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
209142

การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอน Synectics

A STUDY OF ART CREATIVE THINKING FOR PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS BY SYNECTICS APPROACH

นายสมภพ เข้ามาชัย

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2552

b00257506

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

209142

การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอน Synectics

A STUDY OF ART CREATIVE THINKING FOR PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS BY SYNECTICS APPROACH

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ห้องสมุดงานวิจัย

นายสมภพ เฮ้ามาชัย

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2552

การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอน Synectics

นายสมภพ เฮ้ามาชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. 2552

A STUDY OF ART CREATIVE THINKING FOR PRATHOMSUKSA 4 STUDENTS BY SYNECTICS APPROACH

MR. SOMPHOP HAOMACHAI

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION

IN CURRICULUM AND INSTRUCTION

GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY

2009

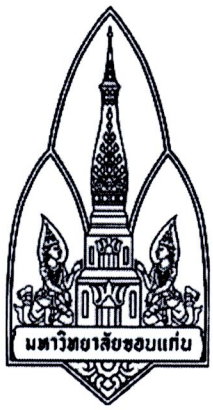

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หลักสูตร

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอน Synectics

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นายสมภพ เฮ้ามาชัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผศ.ดร.ธีรชัย	เนตรถนอมศักดิ์	ประธานกรรมการ
ดร.แสงสุรีย์	ดวงคำน้อย	กรรมการ
ผศ.ดร.นิตยา	เปลื้องนุช	กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เปลื้องนุช)

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมาตย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

สมภพ เฮ้ามาชัย. 2552. **การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอน Synectics.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เปลื้องนุช

บทคัดย่อ

209142

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอน Synectics โดยมีคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออร้อยละ 75 และจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่มีต่อรูปแบบการสอน Synectics

กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 36 คน การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Pre-Experimental Design) กลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลหลังทดลอง (One-Shot Case Study) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการสอน Synectics 1 หน่วยการเรียนรู้ จำนวน 12 แผน ใช้เวลาทั้งหมด 12 สัปดาห์ 2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) จำนวน 3 ฉบับ คือ 1) การวาดภาพระบายสี เรื่องชุมชนเปี่ยมสุข 2) การวาดภาพระบายสีเรื่องขอนแก่นแดนสวรรค์ และ 3) การวาดภาพระบายสี เรื่องฉันรักประเทศไทย 3 แบบ สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอน Synectics การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย ร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ทั้ง 3 ฉบับ ด้านความคิดริเริ่มมีคะแนนเฉลี่ย 8.12 คิดเป็นร้อยละ 81.20 จำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ 30 คน คิดเป็นร้อยละ 83.33 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ด้านความคิดละเอียดลออมีคะแนนเฉลี่ย 8.15 คิดเป็นร้อยละ 81.50 มีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. การศึกษาความความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics พบว่าการร้องเพลงและการเล่นเกมช่วยทำให้เกิดความสนุกสนานและผ่อนคลายนักเรียนเห็นด้วยร้อยละ 86.11 เรื่องการคิดนอกกรอบช่วยทำให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ได้เรื่อย ๆ เห็นด้วยคิดเป็นร้อยละ 83.33 และการเปรียบเทียบแบบอิสระทำให้นักเรียนได้แนวคิดและมุมมองที่หลากหลาย รวมทั้งผลงานของนักเรียนมีความละเอียดลออและสมบูรณ์มากขึ้นนักเรียนเห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 80.56 เท่ากัน

Somphop Haomachai. 2009. **A study of Art Creative Thinking for Prathomsuksa 4 Students by Synectics Approach**. Master of Education Thesis in Curriculum and Instruction, Graduate School, Khon Kaen University.

Thesis Advisor: Asst. prof. Dr. Nittaya Pleungnuch

ABSTRACT

209142

The objectives of this thesis were to study the Creative Thinking of arts (the visual art) of the Prathomsuksa 4 students in Ban Hin Lard Wung Toh School, the Office of Khon Kaen Educational Service Office 1, whose learning approach follows the Synetics teaching method and having had the point average of Originality and the Elaboration of 75 percent and the students who pass the said criterion are not lower than 80 percent, and to study the opinion upon the Synectics teaching method of the Prathomsuksa 4 students of the abovementioned school.

The targeted group of the research were those 36 students who were studying in Prathomsuksa 4 of the first semester of the 2009 academic year. The Pre-Experimental Design research with a single trial group and a One-Shot Case Study assessment has been applied in the research.

The research tools consisted of 1. a teaching plan of the Synectics teaching method containing a learning unit of 12 sheets which lasts for 12 weeks., 2. three copies of questionnaires for measuring the Creative Thinking of arts of students which are: 1) The drawing and coloring works under the title of "Chum Chon Piam Sook or the Community of Overwhelming Happiness", 2) The drawing and coloring works under the title of "Khon Kaen City, the Place of Paradise", and 3) The drawing and coloring works under the title of "I love Thailand", and 3. the questionnaires for measuring the opinion of the students upon the Synectics teaching method. Data analysis had finally been done through calculation to find the mean value.

Research Results

1. Points obtaining from the three copies of questionnaires measuring the Creative Thinking of arts (the visual art) showed that the Originality of students obtained the point average of 8.12 which is equivalent to 81.20 percent. The numbers of students who passed the criterion were 30 or equivalent to 83.33 percent of the total

209142

pupils. For the Elaboration, the point average was 8.15 which is equivalent to 81.50 percent and the numbers of students who passed the criterion were 33 or equivalent to 91.67 percent of the total pupils.

2. The study on the students' opinion upon the organization of activities following the Synectics method revealed that 86.11 percent of the students agreed with the fact that singing and playing games helped make them enjoy and relax while learning. The out-of-frame thought helped me incessantly create more new and Creative Thinking and the students agreed upon this 83.33 percent. Not only the autonomous comparison helped me gain more ideas and points of view but the more fine and completed works did also accelerate the value, 80.56 persent of the students did agree upon this.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา เปลื้องนุช ที่ให้ความกรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร ขันโต ที่แนะนำหลักการ แนวคิดและทัศนคติที่ดีต่อการเรียน การทำงาน ขอขอบคุณคณะผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัญ ชัยประทุม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริญญ์ ทนันชัยบุตร และดร.ศิริพงษ์ เพียศิริ ที่กรุณาช่วยเหลือแนะนำ อ่านตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อคิดและความรู้ใหม่ ๆ

ขอขอบคุณนายสวัสดิ์ สมวัชรจิต ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ และนางเพียงใจ พิมพุฒ รองผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูทุกคนที่คอยอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอบคุณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหินลาดวังตอ สำนักงานเขตพื้นที่ขอนแก่น เขต 1 ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics ตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 เป็นอย่างดี

สุดท้ายขอขอบคุณนางนภสร เฮ้ามาชัย ตำแหน่งพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่คอยเป็นกำลังใจและช่วยในด้านเอกสารต่าง ๆ และขออุทิศสิ่งดีงามทุกสิ่งแด่หลวงปู่ดี เฮ้ามาชัย และแม่บัวสี เฮ้ามาชัย ผู้ให้กำเนิดชีวิตจิตใจ สังขารและวิญญาณ เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต จนทำให้ผู้วิจัยสามารถดำรงตนอยู่มาได้จนถึงทุกวันนี้

สมภพ เฮ้ามาชัย

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		ข
กิตติกรรมประกาศ		ง
สารบัญตาราง		ช
สารบัญภาพ		ซ
บทที่ 1	บทนำ	1
	1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	3. สมมติฐานการวิจัย	5
	4. ขอบเขตของการวิจัย	6
	5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	6
	6. นิยามศัพท์เฉพาะ	6
	7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2	วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	1.หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช2551	9
	2.หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ บ้านหินลาดวังตอ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช2551	11
	3. ความคิดสร้างสรรค์	13
	4. รูปแบบการสอน Synectics	30
	5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
บทที่ 3	วิธีการดำเนินการวิจัย	46
	1. กลุ่มเป้าหมาย	46
	2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	46
	3. รูปแบบการวิจัย	46
	4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
	5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
	6. การวิเคราะห์ข้อมูล	57
บทที่ 4	ผลการวิจัยและอภิปรายผล	59
	1. ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์)	59
	2. ผลการศึกษาด้านความคิดเห็นของนักเรียน	60
	3. การอภิปรายผลการวิจัย	62
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	76
	1. สรุปผลการวิจัย	77
	2. ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม		78
ภาคผนวก		84
ภาคผนวก ก	- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ - หนังสือราชการ	85
ภาคผนวก ข	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แผนการจัดการเรียนรู้)	90
ภาคผนวก ค	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์)	114
ภาคผนวก ง	ผลงานนักเรียนที่ประเมินไม่ผ่าน	118
ภาคผนวก จ	ผลงานนักเรียนที่ประเมินผ่าน	122
ภาคผนวก ฉ	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (แบบสอบถามความคิดเห็น)	126
ภาคผนวก ช	ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์)	128
ภาคผนวก ญ	ภาพประกอบการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics	135
ประวัติผู้เขียน		141

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	องค์ประกอบของการคิดอเนกนัยที่ใช้ในการคิดสร้างสรรค์	24
ตารางที่ 2	สรุปขั้นตอนในการสร้างและการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้	48
ตารางที่ 3	ตารางแสดงรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้	49
ตารางที่ 4	แสดงเกณฑ์การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์ด้านการวาดภาพระบายสี)	53
ตารางที่ 5	ตารางแสดงรายละเอียดในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics	57
ตารางที่ 6	แสดงผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดละเอียดลออของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอน Synectics	60
ตารางที่ 7	ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการสอน Synectics	61
ตารางที่ 8	แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอน Synectics	127
ตารางที่ 9	ตารางแสดงผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ด้านความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้รูปแบบการสอน Synectics	129
ตารางที่ 10	ตารางแสดงผลสรุปการให้คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ด้านความคิดริเริ่ม	131
ตารางที่ 11	ตารางแสดงผลสรุปการให้คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ (ทัศนศิลป์) ด้านความคิดละเอียดลออ	133

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	ตัวอย่างแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ด้วยรูปภาพ	25
ภาพที่ 2	แบบทดสอบความหมายของภาพเส้นของไสว เลี่ยมแก้ว	27
ภาพที่ 3	แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	45
ภาพที่ 4	แสดงการมีอารมณ์ร่วมในการร่วมกิจกรรมของนักเรียน	63
ภาพที่ 5	แสดงการมีอารมณ์ร่วมในการเรียน	64
ภาพที่ 6	นักเรียนกำลังฟังครูอธิบายวิธีการทำงานอย่างตั้งใจ	65
ภาพที่ 7	นักเรียนดูตัวอย่างภาพวาดระบายสีของนักเรียนรุ่นพี่ที่ครูนำมาเป็นตัวอย่าง	65
ภาพที่ 8	ผลงานนักเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics ระยะที่ 1	67
ภาพที่ 9	ผลงานนักเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics ระยะที่ 2	68
ภาพที่ 10	ผลงานของนักเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics ระยะที่ 3	69
ภาพที่ 11	ผลงานของนักเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics ระยะที่ 4	70
ภาพที่ 12	ผลงานของนักเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics ระยะที่ 5	71
ภาพที่ 13	ผลงานของนักเรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามรูปแบบการสอน Synectics ระยะที่ 6	72
ภาพที่ 14	หุ่นไล่กาที่นักเรียนประดิษฐ์ขึ้นจากการต่อยอดการเรียนระยะที่ 6	138
ภาพที่ 15	นักเรียนถ่ายภาพร่วมกับครูสมภพ เฮ้ามาชัย ครูผู้สอนศิลปะ	138
ภาพที่ 16	ภาพแสดงโมเดลที่นักเรียนชายร่วมกันสร้างขึ้น	139
ภาพที่ 17	ภาพแสดงโมเดลที่นักเรียนหญิงร่วมกันสร้างขึ้น	139
ภาพที่ 18	ภาพแสดงโมบายที่นักเรียนร่วมกันสร้างขึ้น กลุ่ม 1	140
ภาพที่ 19	ภาพแสดงโมบายที่นักเรียนร่วมกันสร้างขึ้น กลุ่ม 2	140